

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

TRST - 8. aprila 1982
Leto XXXIV. - Štev. 7
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

Demokratska protiofenziva v Trstu za uveljavljanje kulture sožitja

Po dolgi letih se je Trst vendarle zbudil in to v najbolj življivejšem delu: med mladino, za katero je še pred nekaj leti kazalo, da je postala apatična ali se je kvečjemu predajala zgolj mitom uživaželjnosti in «vračanja k zasebnemu». V mislih imamo predvsem mogočno manifestacijo slovenskih in italijanskih dijakov po mestnih ulicah, ko je spet — po več kot desetletju — zadonelo geslo «Slovinci, Italijani skupaj v boju».

Ni malo, tovariši, če pomislimo, da je bila zadnja množična protifašistična manifestacija leta 1970 in da so gesla nekdanjega študentskega gibanja le bled spomin.

V tem času se je zgodilo mnogokaj. Mladi, predvsem pa najmlajši, so se začeli vdajati omami ekstremizma (zgolj v besedah), nekaj časa se je pasel mit «organizirane avtonomije», ki je koketirala s terorizmom. Sledila so leta poplitvenja, umikanja, vračanja k zasebnemu. V vseh teh obdobjih je le peščica komunistov in druga skupinica organiziranih slovenskih mladincev skušala vznemirjati kalne vode. Naša mladinska partijska organizacija je doživela krizo za krizo, saj ni bila (in ne bo) imuna pred splošnimi družbenimi pojavi. Rušili so se tudi miti, za katerimi je mladina rada šla v preteklosti. Emocionalnost je bilo potrebno zamenjati s strogo racionalnostjo, z razmišljanjem, kritičnostjo in samokritičnostjo: skratka, z izrednim poslušom za realizem in zrelost, s katerima se niso več odklikovale starejše generacije.

Opazili smo tudi, da je v obdobjih ekstremističnih naglic marsikdaj zbledela zavest o resnično revolucionarnem pomenu narodnostnega vprašanja pri nas.

In vendar je narodnostno vprašanje, ki ni bilo rešeno, vplivalo tudi na razkroj tržaškega demokratičnega tkiva in na nastanek sredobežnih in reakcionarnih sil, kot je bila in je Lista za Trst.

Nacionalizem, ki je vedno tlel pod pepelom v Trstu, je izbruhnil kot plamen v sistematičnih kampanjah, ki so spremljale poskuse uveljavljanja naše narodne skupnosti po podpisu osimskih sporazumov.

Spomnimo se samo sramotne kampanje «proti zakonu sen. Gerbec», ki jo je sprožila Lista za Trst preko svojega glasila nekaj let tega. Tedaj smo v ko-

mentarju za naše glasilo napisali, da se motijo vsi, ki bi se radi potuhnil v upanju, da bo vihar šel mimo. Mi komunisti (tako smo pisali in tudi delali) bomo kljubovali vetru in neurju, pa čeprav bi bili sami.

Seveda nismo bili sami. Z nami je bila večina Slovencev, z nami je bilo jedro delavskega razreda, ki se zaveda, da je reševanje narodnostnega vprašanja eden izmed pogojev za splošni družbeni in gospodarski razvoj mesta in dežele.

Prvi kampanji Liste za Trst so sledili tudi prvi poskusi ustvarjanja šovinističnega ozračja med dijaško mladino. Tudi pred nekaj leti so dijaki nekaterih šol (v glavnem istih) zasedli poslopja in izobesili transparente, da so «proti dvojezičnosti». Tudi takrat so razni Gambassini ali Giacomelli hodili po šolah in razlagali, da bi morali «Slovence zapoditi čez mejo».

Priznati si moramo, da so slovenski in italijanski dijaki, kot ostale

demokratske sile, bili tedaj zmedeni in znatno šibkejši. Pravega odgovora na nacionalistično izzivanje ni bilo.

Sledili so časi delovanja posebne vladne komisije pri italijanski vladi, ko je naraščalo upanje (in kmalu tudi splahnelo) v dobro voljo državnih oblasti, da bo vendar mogoče doseči zaščitni zakon s soglasjem manjšine same.

V teh letih so marsikdaj umetno nastale nacionalistične pobude povsod, kjer so bili ogroženi interesi večine. Predvsem v Benečiji, kjer so pritiskali pristaši dr. Cicerija s tihim pristankom demokršćanske desnice in pa v Ukvah, kjer so pritiskali Nemčurji s podporo SVP.

KD se je v videmski pokrajini še posebej zaganjala proti slovenskim organizacijam in vsaki gospodarski pobudi, ki bi bila izraz uresničevanja osimskih sporazumov. V Benečiji je KD prevzela vlogo, ki jo LpT opravlja v Trstu. Le v Gorico ni prodrlo vzdušje umetno podžiganega nacionalizma, čeprav je tudi tu — še pred kratkim — prišlo do znane afere z odstranjevanjem dvojezičnih smerokazov.

Zakaj vse to? Občutek imamo, da spreten režiser skuša, do zadnjega, izvajati politični in psihološki pritisk na manjšino, dokler pač traja diskusija o njenem zaščitnem zakonu. Cilji tega režiserja, ki pravzaprav niti ni tako skrit, so tudi jasni: ali odložitve odobritve zakona, ali pa naj bo zakon tako reven in pomanjkljiv. V slednjem primeru bi se lahko državna ali politična oblast lahko vedno izgovarjala, da «več ni bilo mogoče storiti zaradi pritiskov javnega mnenja, ki še ni dozorelo».

V tem vzdušju je Lista imela proste roke za svoje provokacije. V mislih imamo, na primer, afero z dvojezičnimi transparenti pristaniške družbe, kot tudi spor okoli dvojezičnih zborovanj na glavnem tržaškem trgu.

Komunisti si štejejo v čast, da smo nekaj vendarle priborili. Nihče ni snel dvojezičnih transparentov pristaniških delavcev, nihče si danes ne upa osporavati pravice do dvojezičnih zborovanj na glavnem mestnem trgu.

Skupni napor vseh Slovencev in vseh zares demokratičnih sil pa je, da se je v senatni komisiji vendarle pričel postopek obravnavanja osnutkov za manjšinsko zaščito, oziroma za zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji. Velika zasluga pripada tovarišici Jelki Grbec, pa vsem ostalim komunističnim senatorjem, ki so ji stali in ji tudi sedaj stoje ob strani z vso svojo strokovno pripravljenostjo in vplivom.

No, prav v ta čas moramo postaviti zadnje fašistične provokacije v Trstu. Po starem oguljenem receptu so zasedli nekaj šol in začeli vreščati, da se Trstu pripravljajo «bilingvizem». To naj bi bil «babau», s katerim strašijo sedaj tudi otroke. Pri tem so mislovci mislili na svojo volilno kampanjo, drugi pa bržkone na to, kako bi instrumentalizirali fašistično neučakanost v svoje politične interese.

Dijakov ni bilo težko zavesti. Predvsem, zato, ker so bili skrajno neinformi-

rani. Osnutke za globalno zaščito Slovencev niso poznali, kot jih v glavnem ne pozna italijanska javnost. Razen KPI, ki je pred nekaj leti priredila razprave v svojih sekcijah, drugi niso niti objavili svojih osnutkov.

Pa tudi sicer italijanska šola v Trstu ni informirala dijakov o Slovencih: ne o njihovi zgodovini, ne o njihovi kulturi, kaj še, da bi spregovorili o našem jeziku. Zanje smo še vedno marsovci, morda tudi hujše.

Tako so lahko dijake strašili, da se bodo morali obvezno učiti slovenščine, sicer ne bodo dobili službe. V mestu, ki se otepa industrijskega in gospodarskega razvoja, je seveda veliko mladih ljudi, ki nima službe. Vedo, da zahtevajo kramarji in štacunarji znanje slovenščine ali srbohrvaščine, pa si mislijo, da bo odslej slovenščina pogoj za državno ali kakršnokoli službo.

Tako je nacionalistom uspelo celo socialno zaskrbljenost mladine za lastno bodočnost usmeriti proti Slovincem v nekakšno «vojno revežev».

Spoznali smo, da je prav neinformiranost glavni vir zadnjih nacionalističnih izbruhov. Nadoknaditi je bilo treba zamude šolskega sistema in molk javnih občil. Tako je, torej, nastala zamisel o skupni slovensko-italijanski dijaški manifestaciji, ki naj sprva izolira fašiste, nato pa sproži po šolah in na delovnih mestih razvejano razpravo o narodnostnem problemu pri nas.

Priznati si moramo, da so bili v začetku mnogi zelo skeptični do pobude. Nekateri so ji celo nasprotovali, ker se niso marali izpostavljati.

In vendar je zdrava pamet prevladala tudi med tržaško srednje-šolsko mladino. Več tisoč jih je bilo, ki so šli na ulice z geslom «Slovenci, Italijani v skupnem boju». Mladini so se pridružili tudi delavci nekaterih večjih tržaških tovarn in pristanišča, starši, šolniki. Bil so med njimi komunisti, socialisti, maldina SSK in LpT, mladi aklisti in anarhisti. Mnogo je bilo neopredeljenih demokratov, ki so hoteli dokazati predvsem svoj prezir do

poskusov fašističnih izzivanj. Res so bili fašisti izolirani v svojih brlogih, predvsem pa na Akvedotu. Sanje o tem, da bi ponovili uspeh iz leta 1960, ko so lahko povedli na ulice desettisočglavo množico italijanskih dijakov, so se razblinile.

Mladini je skupna manifestacija dala več moči in samozavesti. Sedaj ve, da lahko prevladuje in vsili svojim vrstnikom načela zdrave pameti.

Seveda, veliko je treba še storiti. Pozitiven je bil poziv skupine italijanskih izobražencev, ki se zavzemajo za večje spoznavanje s Slovenci. Pozitivno je, da se mnogi začenjajo zares zanimati za vsebino zaščitnih zakonov.

Ni pa pozitivno, da so se izbiri med nacionalizmom in strpnostjo izmaknili nekateri izmed tržaških političnih protagonistov. Mislimo predvsem na demokristjane, ki so se najprej potuhnili, obenem pa šli na zborovanja v zasedene šole razlagat fašistom, da bodo upoštevali tudi njihove pomisleke. In to skoraj v istih dneh, ko je drugi visoki predstavnik KD na sedežu slovenske katoliške organizacije govoril voditeljem SSK o svojem zakonskem osnutku.

Nikako ne smemo misliti, da je uspešna manifestacija po ulicah lahko nadomestilo za vse, kar je treba storiti izkoriščajoč odprto vrzel v dosedanjem zidu molka in ravnodušnosti.

Čakajo nas še novi trenutki manifestativnega izražanja. 25. april v Rižarni, prvomajski sprevodi, manifestacije na glavnem mestnem trgu tudi med volilno kampanjo. Nikakor pa ne smemo dopustiti, da bi naše narodnostno vprašanje postalo predmet predvolilnih špekulacij. Naš narodnostni problem je bil pred volitvami in bo tudi po volitvah. Nikakor ne smemo torej dopuščati, da bi se sedaj šli večje ali manjše Slovence, večje ali manjše demokrate. Storit moramo svojo dolžnost, predvsem pa utrditi resnično enotne nastope naše manjšine. Prej ali slej bo prišlo do obi-

nadaljevanje na 4. strani

Dokument Avtonomne tržaške federacije KPI

Odpreti novo fazo v politiki teritorija tržaške pokrajine

1) Omejenost področja tržaške pokrajine zahteva posebno pozornost kompetentnih oblasti, da bi se mu omogočilo čimboljši razvoj.

V deželi in v občinah, (predvsem v tržaški občini) ne bi smelo več priti do napak, ki bi oškodovala površine. Preprečiti je treba fragmentarne izbire brez vsakršnega stvarnega cilja, ki jih z viška izvršuje tehnokratska praksa načrtovanja s tem, da se upira krajevnim skupnostim in jih izključuje iz legalnega demokratičnega sodelovanja pri izoblikovanju načrtov in planov.

Integriranje dejavnosti in infrastrukture namenjenih razvoju in uporabi teritorija, tako v ambientalnem kot na družbenem področju, je prvi pogoj za nov dejanski in kakovostni razvoj, ki bo lahko dal pozitiven odgovor temeljnim potrebam vsakega občana, da se izogne najbolj katastrofalnim posledicam, ki jih povzročata kapitalistična logika največjega možnega zaslužka.

Preprečiti napačne izbire, popraviti stare napake v izkoriščanju teritorija, pomeni braniti najdragocenejši in hkrati najbolj omejen vir, od katerega je odvisen nadaljnji razvoj Trsta, ki je bil doslej zatrt in obenem ohraniti značilnosti in kulturne komponente pokrajine.

Harmonično vstavljanje nove stvarnosti v že obstoječo stvarnost zadeva predvsem nujno realizacijo pristaniškega prometa, območje znanstvene in tehnološke raziskave, industrijskih struktur pri Orehu, spremembo rezidencialnega razvoja mesta in izkoriščanje mestnega zgodovinskega središča, podporo ekonomski in ljudski gradnji, preverjanje posledic na okolje, ki bi jih imela eventualnega izgradnja premogovnega terminala in definiranje pristaniškega, turističnega in kmetijskega produktivnega usmerjanja ob obali.

Potrebno je stalno soočanje s prebivalstvom, da se prepreči nepotrebne negativne posledice v družbenem, ekonomskem in naravnem življenju, obenem pa je tudi potrebno, da se finansiranje vsake iniciative usmeri tako, da ne bi razdiralo ravnovesja med življenskimi pogoji in možnostmi dela v pokrajini.

Težke izgube, ki jih povzročajo inflacija in birokratska počasnost ter nesposobnost deželne in tržaške občinske uprave, ki ju nadzorujeta KD in LpT v uresničevanju že financiranih del (kot na primer hitre ceste, za katere so pripravili že dve milijardi lir), brezbržnost do zahtev prebivalstva in njihovih krajevnih predstavništev, postajajo vedno bolj nesprejemljive.

Bodočnost pokrajine, tudi kar zadeva njeno vlogo v mednarodnem sodelovan-

ju predvsem med Italijo in Jugoslavijo, je odvisna od rešitve vseh teh problemov s strani sedanjih in bodočih tržaških oblasti.

Hitre ceste in ljudske gradnje

2) Večji del tistih področij, ki so predvidena za hitre ceste, za raziskovanje in ljudske gradnje, predstavljajo bistveno identiteto slovenske narodne manjšine tako z zgodovinskega kot s produktivnega vidika.

Predvsem je treba upoštevati kmetijske dejavnosti, ki so že od 70. let dalje postopoma pripomogle k rahlemu izboljšanju pokrajinskega gospodarstva. Ta področja in prebivalstvo, ki na njih živi, so že prizadela razlaščenja v razne javnokoristne namene, ki pa večkrat niso bili uresničeni. Te izkušnje, ki jih je doživela predvsem slovenska manjšina izpričujejo torej zahtevo po drugačnem, racionalnem uporabljanju teritorija, ki bi obenem zadoščalo potrebam vsega tržaškega prebivalstva. Večkrat prisilne metode in nedogledne dobe izplačevanja odškodnin s strani javne administracije, povzročajo nezaupljivost do obljub in do volje, da se prepozna zahteve in predvsem lastne pravice. Vloga levčarskih krajevnih uprav v korist prebivalstva je velika, predvsem zavzetost in kompetenca komunistov, članov Kraške gorske skupnosti, občin in krajevnih uprav.

Združene organizacije, ki jih večjidel sestavljajo Slovenci, so tudi odigrale pomembno vlogo, vendar so še vedno skoraj popolnoma izključene iz možnosti neposrednega sodelovanja pri izbirah.

Posebno važno vlogo ima pri tem stališče SKGZ in druge masovne organizacije, ki so preteklega 18. februarja sestavile dokument s sodelovanjem komunistov, ki delujejo v okviru teh organizacij.

Pobude in predlogi KPI

3) KPI se že dalj časa zanima za te probleme z lastnimi pobudami:

a) zakonski osnutek o pogojih o zaščiti italijanskih državljanov slovenskega jezika, katerega prva podpisnica je sen. Jelka Gerbec predvideva izredno letno finančno podporo občinam, v katerih se zgodovinsko nahaja slovenska manjšina, na osnovi večletnih deželnih načrtov, ki naj postanejo sestavni del deželnega razvojnega načrta.

Cilj takih načrtov naj bodo predvsem

kmetijstvo, živinoreja in kmečki turizem; povečanje števila delovnih mest na dvojezičnih področjih; zaščita okolja, razširitev in izboljšanje javnih uslug; ohranitev in obnovitev zgodovinskih središč. Predvideti morajo tudi posebne norme za razlastitve, začasne ali dokončne okupacije terenov.

b) Zakonski načrt komunistov vsebuje ukrepe, ki bi omogočili uresničevanje in razvoj programa za znanstveno in tehnološko raziskavo v Trstu (ARST) katerega prvi podpisnik je posl. Antonino Cuffaro, predvideva ustanovitev dotacijskega sklada za stroške prve gradnje, za odkup terenov in za vse infrastrukture v sklopu raziskovalnega območja.

Predloženo je bilo tudi, da se konzorcij za uporabo dotacijskega sklada za raziskovalno območje predhodno dogovori s Kraško gorsko skupnostjo o vsebini splošnega načrta in o specifičnem programu za odkup in uporabo terenov: «v načrtu morajo biti podrobno označena navodila za izplačilo odškodnin, ki so predvidena za odkup terenov in program konzorcija, ki bo zagotovil področju, namenjenemu raziskovalnemu območju, zaščito okolja, ohranitev njegovih značilnosti in primerne službe za prebivalce tistega območja».

S temi pogoji, ki jih ARST že preučuje, je KPI predlagala Kraški gorski skupnosti, da se vključi v konzorcij raziskovalnega območja. Poleg tega je že spomladi leta 1981 skupina KPI v okrožnem svetu zahodnega Krasa, predložila obširen dokument, ki je bil odobren z nekaterimi spremembami, za dosego razvojnega načrta za celo okrožno področje v okviru katerega bi našle ugodno rešitev vse zahteve, ki so jih iznesle krajeвне skupnosti Banov, Trebč, Gropade, Padrič in Bazovice in ki jih je sedaj natančno definirala zgoraj omenjeni dokument.

Neodgovorni poskusi občinske uprave LpT, da bi ponovno usposobili smetišče pri Trebčah, kar pa sta odločno preprečili ljudska mobilizacija in KPI, dokazuje, kakšni so še problemi in ovire, ki jih je treba premostiti.

c) Od 70. let dalje se KPI bori, skupaj z občani različnega političnega prepričanja, da bi se preprečilo razdejanje urbanega tkiva in tkiva okolice Krasa ki so ga načrtovali demokristjanski tehnokrati, ki so nato delno pristopili v vrste LpT.

Predlogi, ki so jih predstavili komunisti, na volilnih zborovanjih (od deželnega do pokrajinskega sveta in občinskih svetov) v zvezi s hitrimi cestami, ki so neobhodno potrebne za pristanišče in za razvoj mednarodnega

trgovinskega prometa, so omogočile najmanjšo možno škodo rajonom kot so Sv. Jakob, in Barkovlje in izboljšanje načrtov za gradnjo avtocest na teritorijih občin Dolina, Zgonik in Devin-Nabrežina. Še pred kratkim smo bili priča neutemeljenim obsodbam levičarskim upravam teh občin zaradi njihovih pravičnih zahtev. Obsodbe so padle prav s strani tistih, ki so dogovorni za vse zamude, ker so bili izvršni načrti izdelani v zaprtih krogih, brez sodelovanja prizadetih.

Problem hitrih cest ostaja vsekakor najvažnejši za prebivalce z okolice Krasa, iz občine Dolina in iz Škednja. Problem je še toliko večji, ker se še ni poskrbelo za preris državne ceste 202, na openskem področju, ki ga je zahtevala KPI in ki ga tržaška občina zavlačuje, zaradi neizpolnenih obveznosti demokrščanskih odborov in LpT v tržaški občini in deželnega sveta, v zvezi z varnostjo na škedenjskem področju pa tudi družbeno-gospodarske in ekološke potrebe ki jih prinaša avtocestni pas po kraški okolici. Parv tako se problem veča zaradi nezaupanja prebivalstva, ki temelji na minulih izkušnjah v zvezi z izplačili odškodnin, in zaradi dejanske volje sil, ki so do sedaj vodile tržaško občino in deželo, da bi zagotovile primerne protiukrepe družbenega značaja prizadetim skupnostim.

Kmetijstvo

d) KPI že od leta 1979 zahteva revizijo desetletnega načrta o ljudskih in ekonomskih gradnjah (PEEP), ki so ga leto prej odobrili zaradi zapadlosti roka.

Za izgradnjo stanovanj, ki bi bila dostopna delavcem in ki bi zagotovila demografsko ravnovesje mesta je nujno, da se uresniči sklep, ki ga je odobril tržaški občinski svet aprila 1981: ta sklep vsebuje vzroke in kriterije, na podlagi katerih naj bi se iz gradbenega področja izključile sledeče cone: Opčine, Timignano, San Cilino, ul. Ca-

Demokratična

skov in srečanj z ožjim odborom senatne komisije za ustavna vprašanja. Gorje nam, če bi sedaj, ko gre zares, popustili živci in če bi kdo iskal bližnjice k tihemu sporazumevanju za hrbtnom vseh ostalih partnerjev.

Prav sedaj, ko se merijo sile v tej (upajmo) zadnji bitki, je očiten namen nasprotnika ošibiti fronto enotnosti slovenske manjšine, na teritorialni ali politično-strankarski ravni. Poskusi rušenja enotnosti naše manjšine so v zadnjih časih že bili, čeprav upamo, da posledice niso nepopravljive. Gorje nam, če bi naši ljudje to dopustili tudi vnaprej. Tedaj bi nam spet trda predla. Zakonski osnutki so prišli do senata in v razpravo tudi zato, ker smo odložili medsebojne razlike in nastopali skupaj, za skupne cilje. Ti cilji so važnejši od trenutnih političnih zavezništov ali volilnih interesov, ker so zgodovinski cilji, za katere so se borile cele generacije Slovencev in italijanskih antifašistov. Naj vsak o tem razmisli in sklepa. **st.s.**

podistria, Kolonkovec in Sv. Ana. Le-te naj bi se zamenjalo z drugimi, prav tako primernimi, upoštevajoč funkcionalne možnosti stanovanj.

Odbor LpT, ki ga je podpirala KD je odgovoren, da so bila nekatera od teh področij oškodovana prav zaradi zavlačevanja z revizijo programa PEEP, kar je povzročilo tudi nestabilnost gradbenih dejavnosti v Trstu.

Poskusi nekaterih desničarskih krogov, da bi se delavci, ki iščejo stanovanja, zoperstavili delavcem, ki živijo ali obdelujejo področja namenjena razlastitvi, so se izjalovili, tudi s pomočjo združenih levičarskih sil in odgovornosti prizadetih delavcev. Primer k temu je že dramatična napetost, ki je nastala na Kolonkovcu.

4) Spomladi leta 1980 je bila na pobudo levičarskega pokrajinskega odbora, v katerem je bila tudi KPI, pokrajinska konferenca o kmetijstvu, ki je na znanstveni podlagi dokumentirala nevarnost propadanja kmetijstva, prav tako pa tudi proizvodno dejavnost in možnost poljedelstva na tržaškem.

Kraška gorska skupnost je razvila to pobudo, poskrbela je za elaboracijo triletnega načrta za razvoj kmetijstva na njenem področju in na obrobni področjih, z investicijami v znesku 15. milijard lir. Po skoraj enoletnem manovriranju je deželni odbor pristal na pogajanja. KPI, ki je že v času diskusije o deželnem proračunu poudarjala potrebo po specifični finančni podpori tržaškemu kmetijstvu in po predstavitvi conskega načrta za kmetijski razvoj, bo še naprej podpirala te zahteve, ki so predpogoj za modernizacijo in razširitev proizvodne dejavnosti kmetovalcev in živinorejcev v pokrajini ter njihove organizacije - Kmečke zveze. Finansiranje tega načrta je eden od poskusnih kamnov deželnega odbora v odnosu do slovenske manjšine, katere veliko večino sestavljajo prav kmetovalci tržaške pokrajine.

Raziskovalno področje

5) Mnogi drugi problemi so danes pred odločilno fazo. KPI bo spoštovala lastne pobude in potrebe občanov. Cilje politične akcije komunistov, ki bodo iznešeni tudi na volilnih zborovanjih, zaznamujejo predvsem dejanske potrebe prebivalstva in boja, da državne ustanove zagotovijo pozitiven odgovor v okviru gospodarskega razvoja in družbenega napredka: za doseg tega pa je nujno potrebno in odločilno sodelovanje med izvoljenimi predstavniki in enotno ljudsko mobilizacijo. KPI bo še naprej podpirala, poleg že omenjenih, še naslednje cilje:

a) odkup zemljišč, nemenjenih raziskovalnemu področju, bo moral potekati pod pogoji, ki vežejo dejanske potrebe za namestitve laboratorijev in eksperimentalnih središč ter zavodov za znanstvene in tehnološke raziskave, kot že predvideva statut ARST. Uresničiti bo treba tudi statutske norme, ki omogočajo odkup zemljišč, ko razlastitev ni neobhodno potrebna, kar bo lahko dalo pozitiven odgovor zahtevam prebivalstva. Posebno pozornost je treba posvetiti tistim statutskim princi-

pom, ki predvidevajo, da se namestitve izvajajo z upoštevanjem ambientalnih značilnosti in da, kjer je le mogoče, izboljšajo njegove pogoje.

Sklop raziskovalnega področja ne sme biti samo zaprta struktura v odnosu z ostalim teritorijem, temveč predvideva program raziskovanja za zaščito okolja in ureditev zunanega teritorija ter razpoložljivost skupnih uslug.

Konzorcij raziskovalnega področja mora postati poleg tega aktiven organ pobude, ki jo je dežela predstavila tržaški občini za doseg elaboracije in realizacije «integriranega načrta» za kraško okolico, ki ga je že zahteval conski področni svet in pozneje krajevne skupnosti, tudi v dokumentu z dne 18. februarja tega leta.

To so predpostavke uspeha raziskovalnega področja v vodilni vlogi za razvoj interesiranih con: za to pa je potrebna dosledna politična volja, ki bo znala učinkovito voditi pobudo vsedravnega pomena, ki bi z uporabo sinhrotronskega stroja lahko zavzela pomembno vlogo v internacionalnem znanstvenem sodelovanju.

b) Pravičnost in hitrost v izplačevanju odškodnin posameznikom in prizadetim skupnostim za gradnje hitrih cest mora sovpadati z začetkom del in s tem predhodno uresničiti, potom javnega upravljanja, norme o zaščiti Slovencev ki jih sedaj proučuje parlament.

Takojšnja poravnava odškodnin za razlastitve, ki so bile izvršene tudi pred več leti je bistven predpogoj, ki dokazuje resnost vsake sedanje obveze.

c) Urbanistične norme dežele in tržaške občine, ki veljajo za kraško okolico je treba dokončno prilagoditi:

1) zahtevam prebivalcev po naravnem ekspanzivnem razvoju naselij, predvsem kar zadeva dejansko pridobitev starih središč v odnosu s kulturnimi in ambientalnimi vrednotami

2) proizvodnim riaktivacijam kraških kmetijskih pridelkov, predvsem kar zadeva območje Barkovelj in Nabrežine in bolj splošno, prospektivo razširitve poljedelstva

3) aktivnemu modernemu upravljanju gozdnega bogastva, ki temelji na prisotnosti človeka in ne samo na zaščitni vezanosti, ki jo v mnogih conah predvideva zakon o kraških rezervatih, ker ne odgovarja zahtevam skupne bodoče planifikacije teritorija. To so predpogoji nove, bolj uravnotežene faze v odnosu človek-ambient v kraški okolici, ki bi s časom preprečila nasilno izseljevanje in špekulativno naseljevanje in ki bi zagotovili koristnost celi skupnosti, ne da bi oškodovali proizvodne lastnine.

KPI poziva zato deželni odbor, ki se je pred kratkim izoblikoval na osnovi nove večine, naj takoj priredi deželno konferenco o teh problemih, ki naj omogoči preverjanje konkretnih in operativnih obvez. KPI si posebej želi, da bi okrog teh problemov bilo mogoče ustvariti skupno akcijo s PSI in SSK, ki skupaj s KPI predstavljajo stično točko prebivalstva, ki je sedaj najbolj zainteresirano s temi problemi.

Avtonomna tržaška federacija KPI

Rajonski svet za Vzhodni Kras

OD OPČIN DO BAZOVICE

Predlogi in protipredlogi za čimprejšnjo rešitev vseh odprtih problemov

Komunisti se zavedamo, da je obstoj rajonskih svetov važna pridobitev demokracije. Vloga teh ustanov, ki predstavljajo decentralizacijo upravne oblasti je predvsem spodbuditi participacijo občanov, pri upravljanju javnih storitev. In tu velja poudariti, da je do prve decentralizacije upravne oblasti prišlo pred leti prav v Bologni, ki jo vsa povojna leta upravljajo levičarske stranke. Tudi v tržaški občini smo na zadnjih upravnih volitvah izvolili svoje predstavnike v to demokratično ustanovo in komunistični svetovalci smo doslej dajali svoj konstruktivni prispevek, da bi rajonski svet le opravljal vlogo, za katero je bil izvoljen. Vendar se prav dobro zavedamo da obstajajo v italijanski republiki še močne sile, ki nimajo interesa, da bi se v naši družbi utrdila demokracija in zato zavirajo vsak razvoj demokratičnih pridobitev. Prav zaradi tega ni v tej mandatni dobi delo rajonskega sveta za Vzhodni Kras moglo biti dovolj uspešno. Ravno izkušnje, ki smo jih imeli s Cecovinijevo upravo ocenjujemo nadvse negativno, ker melonarska lista, ne samo, da ni dokazala nobenega posluha do problemov podeželja, obratno, je celo ovirala delovanje rajonskih svetov kajti ni omogočila, da bi opravljal svoje pristojnosti. Morate namreč vedeti, da je sklepna oblast v pristojnosti občinskega odbora, medtem ko ima rajonski svet smo posvetovalni značaj.

O vsem našem delovanju bomo še poročali; zdaj bi bralce obvestili le o poteku zadnje seje, na kateri smo morali izreči mnenje o letošnjem proračunu tržaške občine, ki ga je ob tej priliki izdelal izredni vladni komisar dr. Siclari.

V tem tako važnem dokumentu smo zasledili in v diskusiji tudi podčrtali, da je končno proračun upošteval za letos nekatere naše vztrajne zahteve, kot na primer začetek gradnje openskega pokopališča, popravilo cerkve sv. Jerneja, potrebna popravila trebenskega župnišča, začetna ureditvena dela pri kanalizaciji v Bazovici, določitev sredstev za zaključna dela v novem bazovskem vrtcu, urbanistično ureditev na področju Proseške in Kraške ulice (Mandria), celo vrsto posegov na zelenem področju Vzhodnega Krasa, kot na primer ureditev parkirišč ob gozdovih, ipd.

Tudi za leto 1983/84 predvideva proračun znatne denarne vsote za rešitev potrebnih, še nerešenih vprašanj, kot so na primer gradnja centra za socialne usluge, gradnje nove javne telovadnice, ureditev bivšega trebenskega odlagališča smeti (80 milijonov leta 1984), ter ureditev zemljišča ob spomeniku 71 talcem na Opčinah, (40. milijonov leta 1983).

Toda, ker uresničitev teh programskih točk bo odvisna šele od bodoče občinske uprave, ki jo bomo izvolili 6. junija pomeni, da je še vse v «božjih rokah». Saj imamo za sabo konkretne primere: že od leta 1960 zasledimo v vseh občinskih proračunih nakazano finančno vsoto za gradnjo novega pokopališča na Opčinah. In vendar ga še nimamo. Poleg vsega tega je že v letošnjem proračunu namenjenih (in kot smo izvedeli v diskusiji, že odobrenih) 90 milijonov «za izboljšanje in ureditev fojbe Bazovica». Iz vseh teh razlogov smo komunisti, z namenom, da izboljšamo vsebino programa, izdelali svoje protipredloge: že letošnji proračun naj upošteva ureditev spomenikov padlim, odprtje nove sekcije otroškega vrtca na Opčinah, nujna popravila na osnovni šoli «P. Tomažič» v Trebčah, ureditev odlagališča smeti v Trebčah in še dodelitev večjih denarnih sredstev za začetek gradnje tako potrebnega centra za socialne usluge. Končno, potrebna finančna sredstva za ureditev urbanističnih uslug na vseh gradbenih področjih Opčin (ceste, razsvetljava, kanalizacija i.p.dr.).

Za izvedbo naštetih del smo dali nadvse konkreten predlog: naj se uporabi vsota (105 milijonov lir) ki jo proračun predvideva za intervencije na zelenem področju — za prihodnje leto — za zelo splošne posege, ki jih proračun sploh ne definira (oziroma, naj se ta vsota porabi za bolj jasne namene, kot je zeleno področje).

Vse te naše protipredloge smo predstavili s posebno resolucijo in zanjo glasovali. KD, PSI, PLI in predsednik, so se vzdržali, predstavnik SSK pa je celo glasoval proti. Tako je rajonski svet odobril letošnji proračun z izglasovanjem druge resolucije, ki so jo predstavile ostale stranke in s katero so samo izrazile svoje pozitivno mnenje, ne da bi dale kakršnekoli konkretne protipredloge. Dolgoletne izkušnje nam dovolj jasno dokazujejo, kako težko se uresničujejo naše zahteve in kako je vedno potrebna odločna borba za uspeh. Prepričani smo, da so bili tudi tokrat naši predlogi konkretni, konstruktivni in izvedljivi. Kdor jih ni sprejel, naj si predvzame pred javnostjo tudi svojo odgovornost.

Svetovalska skupina KPI

S kongresa ZKMI

Skupaj za mirno bodočnost in enakopravnost

V soboto, 3. aprila je bil v Trstu, na sedežu federacije kongres FGCI-ZKMI, pod geslom «Spremenimo Trst in državo z mladimi za mir, svobodo in nov socializem». Objavljamo govor, ki ga je imela mladinka Pavla Starc:

Govorila bom o odnosih med Sloveni in Italijani, ker mi je to kot Slovenki še posebej blizu in ker menim, da je to pereč problem v našem mestu in v naši deželi nasploh. Zdi se mi potrebno, da se mladi komunisti spopademo s tem problemom in da skušamo s pomočjo vseh demokratičnih in antifašističnih sil čimprej odpraviti trenja med dvema narodoma, sicer različnih kultur, ki pa živita v istem okolju.

Vsi dobro vemo, da se je dogajalo v zadnjih dveh tednih v Trstu: fašisti so tako rekoč proti dvojezičnosti (beseda, ki je mi sicer nikoli ne uporabljamo) s prevaro in lažjo zasedli nekatere italijanske šole kot npr.: Oberdan, Carducci, Petrarca, Da Vinci, Dante; spet druge so poskušali, toda na srečo brez kakega uspeha. Poleg tega pa so še v sobo-

to 27. marca organizirali neko manifestacijo, kjer so privabili okoli 600/700 ljudi.

Zavedamo se, da je na tak način zloglasna fašistična mladinska organizacija «Fronte della Gioventù» začela fašistično volilno kampanijo; neinformiranost in brezbržnost italijanskih dijakov pa sta ji nudil ugoden teren, na katerem so italijanski nacionalisti začeli graditi. Napačno so namreč predstavili nekatere člene zakonskega osnutka senatorke Jelke Gerbec ter jih prepričevali, da z globalno zaščito bomo Slovenci privilegirani: imeli bomo prednosti pred Italijani za stalno zaposlitev in celo, da bo mestna uprava v naših rokah, ker pa so seveda same izmišljotine.

Sklenili smo torej, da moramo vsi demokratični ljudje nastopati proti tem podlim dejanjem s tem, da nudimo večjo informacijo vseh italijanski mladini in tudi vsem meščanom. Dokaz da si marsikdo izmed nas želi, da bi čimprej prišlo do mirnega sožitja v našem me-

stu, sta bila bodisi zborovanje, organizirano od slovenskih in italijanskih dijakov na štadionu «1. maj» 25. marca, bodisi skupna manifestacija, ki je privabila več tisoč ljudi.

Toda govorilo se je veliko o brezbriznosti in neinformiranosti italijanskih dijakov, nihče pa, razen kake redke izjeme, ni obsodil in niti omenil, da sami Slovenci premalo poznamo svoje probleme. Marsikdo se totalno poživizga na vse zakonske osnutke, češ da tako in tako ne bomo nikoli dosegli kako resnično in iskreno sodelovanje med Slovenci in Italijani, ker je vsak človek že po naravi nacionalist in bi si stalno očitali, da ne pripadamo istemu narodu. Normalno je torej, da se vsak Italijan (ne samo fašist) bori proti nam in proti našim pravicam, ker bomo mi z globalno zaščito resnično privilegirani. Naša borba je torej nesmiselna, vendar jo moramo voditi še naprej, da ne zamre naš nacionalizem.

Da, to so besede, ki sem jih, moram reči na žalost, slišala iz ust marsikaterga slovenskega dijaka. Torej proti komu se mi borimo in čemu?

Naša borba mora biti iskrena, nekaj kar čutimo in tako tudi je, vsaj za nekatere. Vsak izmed tistih ljudi oz. dijakov, delavcev, ki je v četrtek kričal proti strukturalizaciji, proti reakcionarnim fašističnim idejam, za mir, za sožitje, resnično čuti ta problem in hrpeni po boljši bodočnosti. Ta borba torej ni le boj med komunisti in fašisti, kot trdijo nekateri pripadniki Slovenkse skupnosti, temveč boj vseh demokratičnih ljudi proti vsakovrstnemu nacionalizmu, tudi proti slovenskemu.

Res, lahko smo ponosni na manifestacijo 1. aprila, toda kje so bili tisti Slovenci, ki pravijo: «Mi iščemo sodelovanje z Italijani, oni nas nočejo» in sedaj, ker nam pomagata in se borite z nami za naše pravice, zato, da dosežemo čimprej globalno zaščito pa se jim zdi to nelogično in brez kakršnegakoli smisla. Še sedaj mi ni prav jasno, kaj si ti ljudje sploh želijo; zdi pa se mi, da hočejo ostati na nižjem položaju, da bi se lahko še naprej protiževali, češ, kakšne žrtve italijanskega komunizma smo. Zakaj komunizma?

Ker, vsaj tako trdijo, fašistov je premalo, da bi nam lahko škodovali, bati pa se moramo vas, italijanskih komunistov, ki nam pomagata. To je seveda do skrajnosti nelogično, toda kaj lahko odgovorimo tako neumnim ljudem?

Naši cilji pa seveda niso ti. Mi si želimo sodelovanja, miru, svobode. Vsak človek mora imeti svoje pravice, vsak pa seveda tudi svoje dolžnosti; naše geslo je torej: enakost, pravičnost in spoštovanje sočloveka!

Toda pogledjmo sedaj, kako bi lahko mi mladi komunisti pripomogli k temu, da čimprej dosežemo zastavljene cilje.

Na raznih organizacijskih sestankih smo razpravljali o tem, kako angažirati čimveč mladine v naši organizaciji ter smo sklenili, da bomo ustanovili t.i. interesne skupine. Vsak član ali simpatizer bo torej imel možnost, da se v naši organizaciji ukvarja tudi s tem, kar ga

najbolj zanima kot npr.: z glasbo, z gledališčem, z radijskimi postajami in podobno.

Predlagam in mislim, da bo tudi sprejeto, da bi ustanovili tudi podobno skupino, kjer bi tovariši, ki jih to zanima, lahko spoznavali našo slovensko kulturo in zgodovino. Ne bi želela, da bi bila to samo gola in dolgočasna predavanja naših kulturnih delavcev, glasbenikov, slikarjev in podobno, vendar predlagam, da bi skupno premislili, kako na najbolj zanimiv in tudi zabaven način nuditi zainteresiranim tovarišem informacije. V sklopu tega našega dela, naj bi prišle v poštev tudi ekskurzije po slovenskih vaseh v naši deželi in razni izleti v Slovenijo. Mislim, da bi to bilo nekaj izredno koristnega, ki bi gotovo razširilo tudi naša obzorja.

Predlagam še, da bi ob tem našem delu slovenski in italijanski tovariši or-

ganizirali razstave, kulturne večere skupaj tudi z ostalimi interesnimi skupinami. (Zaželjeno bi bilo, da bi ob tem našem delu bilo prisotnih čimveč slovenskih tovarišev, ki naj bi pomagali za realizacijo teh predlogov).

Moram reči, da me je izredno presenetilo in razveselilo, ko so nekateri italijanski tovariši vprašali, da bi ustanovili tečaj za spoznavanje slovenskega jezika in upam, da nam bo uspelo organizirati tudi to. Zakaj me je to tako presenetilo in razveselilo? Ker se zavedam, da smo na začetku nekega medsebojnega sodelovanja in da je želja po mirnem sožitju med Slovenci in Italijani res velika.

Zdi se mi torej, da naš čaka trdo delo. Zato si zavijajmo rokave in začnimo: za sodelovanje med Slovenci in Italijani, za bodočnost v miru, enakopravnosti in delu v iskanju novega socializma.

Veliko krvi za mastno torto

V našem zadnjem komentarju so se vprašali, kaj se zgodi, ko se «Unità», glasilo KPI zmoti. Seveda, ničesar ne moremo prekriti, čeprav drži, kar je izjavil vidni nekomunistični politik, da je edina krivda «Unità» v tem, da je objavila o stikih med camorro, rdečimi brigadami in demokrščanskimi politikmi podatke, ki so bili znatno izpod resnice in daleč od doma fantazije. Kajti fantazija je v tem primeru bila znatno skromnejša od resnice.

Koliko gnoja je prišlo na dan, po objavi potvorjenega dokumenta v «Unità»! Toliko, da nas spominja ta dogodek (in spodrselj našega glasila) na tiste kriminalne romane, v katerih se morilec preda policiji in izjavi, da je ukredel avto v upanju, da bo obsojen na krajšo zaporno kazen zaradi tatvine in se rešil vislic ali električnega stola, ki bi ju zaslužil zaradi storjenega zločina.

Kaj vsega smo izvedeli v teh tednih. Toliko, da se je zamajala celo italijanska vlada.

Predvsem nekaj trdnih in neizpodbitnih resnic, zaradi katerih nas tudi tajnik KD poslanec Piccoli ne more tožiti. Za navidezno nevažnega kampanijskega odbornika Cira Cirilla se je zganilo pol sveta, medtem ko ni bilo tako, ko so rdeče prigade imele v rokah toliko pomembnejšega predsednika KD Alda Mora. Za njegovo osvoboditev so «neznanca» plačali poldrugo milijardo lir (točno 1450 milijonov), rdeče brigade so ta denar sprejele in se z njim oborožile. Za Cirilla so se zganili predvsem «camorra» Raffaella Cutola v Neaplju, pa tudi obe varnostni službi — državna varnost Sisse in vojaško obveščevalna služba Sismi. Na pogajanja v zaporu pri Ascoli Picenu, kjer kraljuje «don» Cutolo, je šel tudi demokrščanski župan Gra-

nata iz okolice Neaplja, sicer pa Cirillova desna roka.

Vso zadevo je okrvavila še afera profesorja kriminologije, sicer zagrizenega fašista Semerarija, ki so ga «neznanca» v Neaplju najprej ugrabili, nato še obglavili, ter njegove sodelavke Fiorelle Carrara, ki je istega dne storila v Rimu «samomor» v zelo zagonetnih okoliščinah.

Bralec so bo gotovo vprašal, kaj je za vsem tem. Zakaj je moral predsednik vlade Spadolini v poslanski zbornici slepomišiti s podatki in državno tajnostjo, da je izbruhnil celo podtajnik (socialist) Scamarcio in za las ni prišlo do vladne križe? Zakaj so demokristjani nenadoma postali tako občutljivi ob nedolžnih izjavah Scamarcia? Zakaj se nenadoma neapeljsko in rimsko sodstvo kregata o tem, kdo bo vodil preiskavo o vsej aferi? Zakaj je bil odbornik Cirillo nenadoma prisiljen k ostopu? Kaj imata pri tem voditelja «druge camorre» Pupetta Maresca in njen «soprog» Ammaturo?

Morda bodo stvari bralcem nekoliko bolj jasne, če začnemo od samega začetka, to pa je tistega novembrskega dne, ko se je v južni Italiji zamajala zemlja in porušila na stotine vasi in mestec v Kampaniji in Bazilikati.

Morda se še spominjamo, kaj so nam pokazali po televiziji: pomoč, ki so jo ljudje pošiljali na Jug, je marsikdaj zaslegla «camorra» in jo prodajala ljudem. Nekaj županov je celo plačalo s kožo, ker so se uprli «camorri», ki se je takoj polakomnila prihajajoče pomoči in nadaljnjih državnih prispevkov za obnovo potresnega področja. Tedaj so vsi vzklikali: «Kampanija ne bo drugi Belice». Kaj pa je bil «Belice» vedo le nekateri. Tam se je sicilska mafija polastila mili-

jard pomoči, namenjene obnovi, ljudje pa so ostali v barakah. Redki korumpirani politiki pa so s podporo mafije opravili bliskovito kariero.

«Camorra» je nekakšna mafija v Kampaniji in Neaplju. Doslej se je redila le s tantiemami od množičnega tihotapstva, ki se je v Neaplju razraslo tudi zato, ker dobrih 200 tisoč ljudi nima dela in pač mora živeti. Tako so domala vsi zatisnili oči, misleč, da ja tihotapstvo vendarle nekaj nekrvavega. Res je, da državne blagajne izgubljajo denar, je pa tudi res, da država prihrani ta denar (in še več), ker ji ni treba skrbeti za brezposelne, reveže in tudi ne za potrebne produktivne investicije.

Toda «camorra» se ni zadovoljila s tem. V letih največje demokrščanske moči in bleska v Neaplju se je polakomnila urbanistike. Gradbena dovoljenja, črne gradnje, urbanistični rop mesta: vse to je bilo domena med demokrščanskimi voditelji in organiziranim zločinskim podzemljem. Čez noč so se ljudje bogatili, obenem pa so dali svojim «botrom» politično podporo, glasove in denar.

Nenadoma pa se je — po potresu — pojavila pred očmi vseh čudovita torta 1500 milijard lir. Toliko znaša sklad za obnovo potresnega področja. Kdo bo to torto jedel? To je bilo vprašanje organiziranega podzemlja, ki mu je levičarska uprava v Neaplju odvzela dobršen del oblasti. In ne samo to. Nova «camorra» se je posodobila, razširila, poiskala je zaveznitva in nove posle. Med temi je tudi tihotapstvo težkih mamil, ki ga na svetovni ravni vodi znana ameriška mafija «Cosa nostra». Neapelj pa bi lahko bil novo središče za te umazane posle.

Lakomnost je bila velika, denarja tudi. V neapeljskem podzemlju pa je prišlo do razkola. «Družini» Ammaturo in Cutolo sta začeli «vojno» za oblast in za torto 1500 milijard: kdo bo gradil in grabil iz tega sklada? Vojno bi zmagal oni, ki bi dobil potrebno podporo «tam na vrhu», pri ljudeh, ki nekaj pomenijo. Tem pa moraš storiti dobre usluge, če hočeš, da ti vržejo kost z mize.

Nenadoma se je pojavila možnost «čudovite usluge»: osvoboditev Cira Cirilla, desne roke ministra in bodočega podtajnika KD Gave, glavnega «neapeljskega bossa».

Cirilla so ugrabile rdeče brigade skupaj z inženirjema Sandruccijem in Tallerciom ter bratom skesanega terorista Pecija. Tri talce so zverinsko ubili, četrtega — demokristjana Cirilla, pa osvobodili za poldrugo milijardo lir.

To ti je «usluga», kajne? Kdo je to uslugo storil, ne vemo. To mora povedati sodstvo. Nekateri trdijo, da je v «posel» poleg državno varnostnih-obveščevalnih služb, ki so jih tedaj vodili predstavniki framazonske lože P2, stopili tudi ljudje sicer zaprtega «bossa» Raffaele Cutola. Za slednjega in jegove prijatelje pa je poldruga milijarda lir igrača. Rdeče brigade so bile zadovoljne, čeprav se moramo vprašati, kdo jim je naročil tisto ugrabitev. Prav Cirilla, ki ga Italija ni poznala, je pa bil važen zato, ker je bil deželni odbornik za urbanistiko, torej tisti, ki je «rezal torto» za obnovo potresnega področja.

Skandala ni povzročila «Unità» s svojim potvorjenim dokumentom, pač pa ozadje «afere Cirillo», za katerega še ne vemo, do kod sega. Spet so tu znani protagonisti: krajevni predstavniki KD, šefi varnostno obveščevalnih služb,

Komemoracija 71. Talcev

V nedeljo, 4. aprila se ja na openskem strelišču zbralo precejšnje število ljudi, da bi počastili spomin 70. talcev, ki so jih nacisti ustrelili pred 38. leti. Spregovorila sta Marino Pečenik, v slovenščini in Arturo Calabria v italijanščini. Predsedovala je openska mladinka Melita Malalan, nekaj pesmi pa je zapel ženski zbor «Tabor» z Opčin.

Oba govornika sta poudarila pomen enotnosti in strnjenoosti vseh italijanskih in slovenskih demokratov v boju proti fašizmu, ki se prav te dni ponovno pojavlja v svojih najbolj podlih oblikah. Nedeljska komemoracija in vse demokratične pobude in manifestacije za naše pravice naj bodo dokaz kulture in omikanosti, naše želje po svobodi in miru, ki je v svetu vedno boli ogrožen.

loža P2, neapeljsko organizirano podzemlje...

Cirillo je moral zapustiti svoje mesto na odborništvo, obe neapeljski «camorri» pa sta obnovili vojno za torto potrebne obnove in političnih zavezništov. Kot se v teh primerih spodobi, terja taka mafajska vojna tudi smrtne žrtve, kot sta prof. Semerari in njegova sodelavka, oba tesno povezana s «camorro» Raffaela Cutola in neofašističnim terorizmom.

Ni naš namen razkrivati ozadja afere, ki je zagonetna in zapletena. Eno pa lahko rečemo: v tej aferi bi zaman iskali enega samega komunista. KPI ni vpletena (to je vsakomur jasno) v «camorri», P2, državnih tajnih poslih.

To so pač posledice tistega «demokratskega sistema», proti kateremu postavljamo alternativo, ki je tudi moralnega značaja. Prav primer «Cirillo» dokazuje, kako je italijanski družbi potrebna moralizacija. Sicer bodo tudi tihotapci mamil odločali o usodah vlade in vladnih koalicij, kot se dogaja danes.

GLEDALIŠKE VESTI

Slovensko stalno gledališče pred novo premiero.

V sredo, 14. aprila ob 21. uri bo v Kulturnem domu v Trstu že četrta izvenabonmajska uprizoritev Slovenskega stalnega gledališča. Prvič v slovenščini bodo predstavili uspešno francoskega komediografa Victorja Lanouxa «Odpirač». Besedilo je prevedel Aleš Berger, režiser je Mario Uršič, scenograf Marjan Kravos, v naslovnih vlogah nastopata Anton Petje in Adrijan Rustja.

Victor Lanoux se je rodil v Parizu leta 1936. Po končanem študiju opravlja najrazličnejše poklice. Tri leta služi vojsko kot padalec. Privlači ga gledališče, začne v njem delati kot scenski delavec. V nekaj letih postane Lanoux eden vidnejših francoskih gledaliških igralcev. S kolegom Pierre Richardom osnujeta kabaret, sama pišeta skeče, nastopata v gledališčih na «Rive - gauche». Leta 1973 napiše «Odpirač». Sam igra vlogo Jeana, igra doživi prodoren uspeh.

«Odpirač» je zgodba o intelektualcu in naivnežu. Zgodba o Jeanu, ki skuša s svojo bistrumnostjo in zvitostjo, z divjim, brezobzirnim egoizmom monopolizirati vse v svoj prid. «Odpirač» je zgodba o Jacku, ki je tako normalno, deviško čist in ni hudoben, ki vedno rad priskoči na pomoč, ki je rojen za sužnja in je idealna žrtev. «Odpirač» je zgodba o zasilnem zaklonišču, daleč od vsega, kjer se dva, ki sta lačna, pogovarjata o življenju in smrti in nas spominjata, da je človek človeku volk.

Trst, 1. aprila - Manifestacija slovenskih in italijanskih študentov

PRISPEVKI

Za sklad DELA so darovali:
 V počastitev spomina brata Rudija, Ivanka Wilhelm 10.000 lir
 V počastitev spomina Lucijana Pahorja, Stanka Hrovatin 10.000 lir
 Ob priliki 80 letnice naše tov. Marine, Zorka Primosi 10.000 lir
 Zorka Legiša Mervic, 20.000 lir
 Mihela Vremec, Opčine, 2.000 lir
 Ob poravnavi naročnine so prispevali:
 Caharija Ivanček, Nabrežina, 4.000 lir; Pečikar Anton, Devin, 4.000 lir; Colja Mirko, Devin, 4.000 lir; Budin Aleksander, Samatorca, 4.000 lir; Vanda Pertot, Nabrežina, 4.000 lir; Ludvik Mokole, Prečnik, 4.000 lir; Cveto Adamič, 4.000 lir; Sarđoč Adolf, gostilna Prečnik, 4.000 lir.

DELO - glasilo KPI
 za slovensko narodno manjšino
 Direktor **ALBIN ŠKERK**
 Ureja uredniški odbor
 Odgovarja **FERDI ZIDAR**
 Uredništvo in uprava:
 Trst - Ulica Capitolina, 3
 telef. 76.48.72, 74.40.47
 Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
 telef. 24.36
 Poštni tekoči račun 11/7000
 Letna naročnina 6.000 lir
 Tisk: Tipolito Stella snc
 Ulica Molino a Vento 72 - Trst